

N:o 7.

Ank. till Riksd. Kansli den 8 April 1876, kl. 12 midd.

*Första Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 1) Utlåtande N:o 4,
i anledning af Herr Wallenbergs motion i fråga om
ändring af Konkurslagen.*

Till Utskottet har af Kammararen remitterats en utaf Herr A. O. Wallenberg väckt motion, i hvilken föreslås, att Riksdagen ville hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla om nådig proposition å sådan ändring i konkurslagen, att det måtte medgifvas borgenärer att medelst förstärkt röstpluralitet besluta om afveckling genom administration af en insolvent gäldenärs affärer, dock icke för längre tid än tolf månader.

Till stöd för detta förslag har motionären anfört, hurusom mängen gång, då till följd af tillfälliga stockningar inom affärsverlden personer eller bolag nödgades inställa sina betalningar, en utan konkurs verkställd realisation af tillgångarna, ombesörjd af en utaf borgenärerna inom eller utom deras krets vald administration, kunde verka, att någon brist ej uppkomme, hvaremot genom en konkursutredning, hvilken alltid vore förenad med tidsutdrägt och dryga förvaltningskostnader samt ej medgäfvit konkursförvaltarna att realisera tillgångarna på annat sätt än det i konkurslagen föreskrifna, som ej alltid vore det för förhållandena mest lämpliga, utdelningen till borgenärerna blefve i hög grad minskad. Tillika har i motionen påpekats, att, då konkurslagen tillerkände en förstärkt pluralitet af borgenärer beslutanderätt i fråga om tvångsackord, det vore så mycket mindre äfventyrligt att medgifva dem enahanda rätt då det gälde att undvika konkurs, som med ett beslut i denna rigtning ju icke afsåges att fränkänna fordringsegare någon del af hans fordran utan tvärtom att så snabbt som möjligt förskaffa honom så stor utdelning

gäldbundna boet kunde lemna. Vidare har motionären, med erinran, att i England administration vore i lag tillåten, framhållit det olämpliga deri, att, såsom hos oss vore fallet, *en* borgenär, representerande ett i förhållande till totaliteten af fordringar försvinnande litet fordringsanspråk, kunde antingen förhindra administration eller betinga sig särskilda fördelar för att låta densamma fortgå. Slutligen är af motionären uttryckt den åsigt, att för besluts fattande om administration af ifrågasvarande slag, hvilken ej skulle få tillstånd för längre tid än tolf månader från den dag administratorerna öfvertagit affärerna, borde erfordras, att minst två tredjedelar af vid sammanträde representerade borgenärer sig derom förenade och att dessa jemväl representerade minst två tredjedelar af anmälda fordringsbeloppet.

Att flera olägenheter vid ett gäldbundet bos utredande genom konkurs förefinnas läser icke kunna bestridas, och till en del torde de, såsom grundade i konkursförfarandets natur, vara med detta oskiljaktigt förenade. Då till exempel vid konkurs förutsättes, att med konkursens öppnande gäldenärens rätt att förfoga öfver afträdda tillgångarna upphör och att denna rätt derefter tillkommer uteslutande borgenärerna, men dessas bolag icke kan anses fullständigt konstitueradt förrän dem lemnats tillfälle att å inställelsedagen anmäla sig, så kommer förvaltningen af boet under denna tid, som enligt konkurslagen varierar från två till fyra månader, vanligen att inskränka sig till bevarande af egendomen i orubbadt skick, hvarigenom, utom tidsutdräkten, vållas ett menligt afbrott i gäldenärens rörelse och mången gång tillfällen till fördelaktig realisering gå förlorade. Likaså när lagstiftaren skolat tillse att gäldenärens af konkursförvaltningen beroende rätt ej åsidosättes samt att bland borgenärerna somliga ej blifva af de andra i sina lagliga rättigheter förnärmade, hafva deraf följt föreskrifter i afseende å sättet för den afträdda egendomens realisering, hvilka, huru betryggande de än må vara i ofvanberörda afseenden, dock ofta nog ej äro de lämpligaste, då det gäller att för hvad som förtryttas erhålla största köpeskillingen. Af de för realiseringen stadgade förner, hvilka för konkursförvaltarne nödvändigöora användandet af mellanhänder, fördyras ock konkurskostnaderna, som ytterligare ökas genom den i konkurslagen föreskrifna kontroll öfver förvaltningen.

För att konkurs må kunna förebyggas i sådana fall, der omförmälda olägenheter mer än eljest skulle göra sig gällande, är det som motionären förslagit att i lagstiftningen vid sidan af konkurs ställa så kallad administration, hvarmed motionären synes afse en af borgenärer beslutad utredning af gäldbundet bo genom valda ombud, hvilkas förvalt-

ningsåtgärder icke inskränkas af andra föreskrifter, än dem borgenärerna möjligen lemnat.

Då hufvudsakliga ändamålet med en så beskaffad utredning är att åstadkomma en förmånlig realisering af det gäldbundna boet, så är det gifvet att i de fall, der obetydlig egendom finnes att realisera, administrationens företråde framför det vanliga konkursförfarandet med sina, om än tyngre dock på det hela taget för borgenärerna betryggande, former kan vara ganska tvifvelaktigt, helst i sådana fall sällan torde kunna påräknas det intresse hos borgenärerna, som erfordras för avvägabriningande af de förnämsta förutsättningarna för en lycklig utgång af administrationen, nemligen lämpligt val af administratorer och tjenliga föreskrifter för administrationens utförande. Vid större fallissementer åter bör en utredning sådan som den föreslagna kunna medföra betydande fördelar, i synnerhet då det ifrågakommer att föryttra en myckenhet egendom af samma slag, hvarvid, om ej tillräcklig frihet är lemnad i afscende å sättet för realiseringens verkställande, stora förluster genom prisfall kunna inträffa. Äfven torde administration kunna verka välgörande vid så kallade handelskriser, då den, i jemförelse med konkurs, lugna utredning administration medgifver kan i hög grad mildra den direkta inverkan, som ett handelshus' obestånd medför för andra, hvilka med detsamma stå i affärsförbindelse.

För lämpligheten af en lagstiftning i den rigtning motionären åsyftar talar äfven erfarenheten från främmande länder.

I Englands konkurslagstiftning infördes ett förfaringssätt, motsvarande det af motionären föreslagna, redan 1849 under namn af *arrangement under the superintendence and the control of the court*. Uteslutet ur 1861 års *bancruptcy act* vann det i förenklad form åter inträde i lagstiftningen genom *bancruptcy act* af 1869 och kallas der *liquidation by arrangement*. För åstadkommande af en sådan liquidation har gäldenären att sammankalla sina borgenärer, och om dessa besluta liquidation, hvartill erfordras endast enkel pluralitet, som dock skall representera minst tre fjerdedelar af anmälda fordringarna, väljes omedelbart till liquidationens verkställande en administrator (*trustee*), jemte hvilken borgenärerna ega utse några bland sig (*committee of inspection*) att utöfva tillsyn öfver förvaltningen. Efter upprättande af boförteckning framlägges för borgenärerna ett förslag till liquidationens genomförande, och sedan detta antagits ingifves det till registratorn vid konkursdomstolen (*the Registrar*), hvilken, om alla formaliteter äro iakttagna, inregistrerar detsamma, hvarefter liquidationen tager sin början. Finner konkursdomstolen att en liquidation skulle lända borgenärerna eller gäldenären

till skada, eger den genast försätta gäldenären i konkurs. För aktiebolag, å hvilka, såsom bekant, bankruptcy act ej har afseende, finnas likaledes stadganden, åsyftande att genom ett liquidationsförfarande underlätta utredningen af insolventa bolag.

Ett samhälle, som lika med England länge haft en utvecklad affärsrörelse och hvars lagstiftning följaktligen ock bör vara af intresse vid bedömandet af förevarande fråga, är staden Hamburg. Den konkurslag, som der är gällande, stiftades redan 1753; och att den ända till närvarande tid kunnat ega bestånd torde till ej ringa del vara beroende deraf, att dess bestämmelser gå ut på att så mycket som möjligt förebygga inträdandet af formlig konkurs och i stället hänvisa till enskild uppgörelse mellan gäldenären och borgenärerna. Före konkursens öppnande och gäldenärens insolvensförklaring eger nemligen gäldenären att erbjuda sina fordringsegare ackord, hvarigenom konkursförfarandet uteslutes. Bjudes vid ackordet en viss procent åt borgenärerna inom hvar och en af de prioritetsklasser, hvari lagen indelar dem, äro de tvunga att underkasta sig ackordet, men i annat fall röstas, dervid för ackordets antagande är nog, att det bifalles af tre fjerdedelar bland borgenärerna. Analoga bestämmelser med ofvan för Hamburg angifna återfinnas äfven i lagstiftningen för handelsstaden Bremen.

För Tyska riket har 1873 uppgjorts ett förslag till konkurslag, hvilket upptager vid sidan af konkurs (*Geneinschuldverfahren*) ett *Vergleichsverfahren zur Abwendung des Geneinschuldverfahren*. Härigenom medgifves en gäldenär, som utan egen skuld råkat på obestånd, att hos domstol begära öppnandet af *Vergleichsverfahren*, under vilkor dock att tre fjerdedelar af borgenärerna dertill samtycka. Sedan domstolen förordnat förtroendemän att iakttaga borgenärernas rätt, och gäldenären med biträde af förtroendemännen upprättat ett *Vergleichsvorschlag*, hvari han utom andra sätt för uppgörelse äfven kan föreslå liquidation med eller utan tillsyn af ombud för borgenärerna, så sammankallar domstolen dessa, hvilka derpå rösta öfver förslaget, för hvars antagande fordras, att det af alla tillstädeskomna borgenärerna bifalles. Antages ej förslaget, försättes gäldenären omedelbart i konkurs.

För vår lagstiftning är det i motionen föreslagna förfaringssätt visserligen alldeles nytt, men den princip, hvari skulle sökas berättigande för att genom lag göra en borgenärmajoritets beslut i fråga om tillämpning af detta förfaringssätt bindande för minoriteten, hvad oprioriterad fordran angår, har förut funnit uttryck i det så kallade tvångsackordet i konkurs, hvarigenom föranledes vida större inskränkning i minoritetens rätt, än som administration skulle medföra. Det ingrepp i den enskilda

fordringsegarens rätt, som ett af majoriteten genomdrifvet beslut om administration måste anses medföra derigenom att under administrationen alla ansökningar om exekutiva åtgärder mot gäldenären och om hans försättande i konkurs blifva utan verkan, är ändock af den betydelse, att i den lag, hvarigenom detta förfarande komme att tillåtas, måste inläggas garantier mot dess missbruk. Då det i hvarje särskildt fall är beroende på noggrann pröfning af för handen varande förhållanden, huruvida ett gäldbundet bos utredande genom administration kan vara att föredraga framför konkurs, är det således af vikt, att i en lag, derigenom administration medgifves, det också tillses, att så många borgenärer som möjligt beredas tillfälle deltaga i beslutet om administration skall ega rum. Äfven torde det vara nödigt att under tiden från det gäldenärens obestånd yppats och administration blifvit ifrågasatt intill dess beslut derom hinner fattas — en tidrymd, som naturligen bör bestämmas så kort som med nödig säkerhet är förenligt — gäldenärens förvaltning icke lemnas utan all uppsigt. Att i dessa afseenden utöfva kontroll, medelbar eller omedelbar, lär lämpligen kunna uppdragas endast åt domstol, hvilken det också torde böra tillkomma att afgöra, möjligen på samma sätt som i afseende å ackord är stadgad, uppkommande stridigheter angående verkligheten eller beloppet af de fordringar, för hvilka rätt att deltaga i beslutet om administration påyrkas, äfvensom att, sedan sådant beslut fattats, pröfva om det lagligen tillkommit.

Likaledes torde det till betryggande af minoritetens rätt vara behöfligt att, såsom i motionen föreslås, för besluts fattande om administration erfordras samtycke af mera än enkel pluralitet utaf såväl kapital- som virilstämmor.

Genom hvad nu blifvit anfördt synes det Utskottet vara ådagalagdt, att en lagstiftning i det syfte motionären föreslagit skulle i flera afseenden medföra icke oväsentliga fördelar — äfvensom Utskottet anser att genom lagstadganden i den af Utskottet påpekade riktning kan förekommas, att det nya förfaringssättet varder missbrukadt; och får Utskottet i anledning af motionen vördsamt föreslå:

att Riksdagen måtte genom underdånig skrifvelse an hålla, det täcktes Kongl. Maj:t, så snart ske kan, låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan förändring i eller tillägg till konkurslagen, att det måtte medgifvas borgenärer att medelst förstärkt röst-

pluralitet besluta om utredning af gäldbundet bo genom administration.

Stockholm den 7 April 1876.

På Utskottets vägnar:

W. Stråle.

Reservation:

af Herr *J. M. Lindgren.*
